

'Pampus' is onzin over Amerikaans vuilbroed zat

Ab Kuypers

Rond het toenemend aantal uitbraken van Amerikaans vuilbroed is in immerend Nederland heel wat commotie ontstaan. Onverwacht is tegelijkertijd een oudere discussie opnieuw opgelaaide. Het feit dat het bij alle aangemelde besmettingen Buckfast-bijen betrof speelde de tegenstanders van dit ras behoorlijk in de kaart. Het lijkt er echter op dat de vernieuwde discussie niet alleen met zinvolle woorden wordt gevoerd. Met moddergooien is de nieuwe tactiek. Op de vraag of de vingerwijzing naar Buckfastbijen en de verhalen over hun eigen groep terecht zijn, proberen de leden van de teelt- en selectiegroep 'Pampus' een antwoord te geven. BIJEN sprak met enkele leden van deze groep. Zij voelen zich behoorlijk in hun eer aangetast.

Wilde verhalen

Het was al in *bijen* van september te lezen. De voorzitter van de VBBN, de heer Dick Vunderink, waarschuwde er voor. Sinds Amerikaans vuilbroed in ons land veelvuldig voorkomt zijn de wilde verhalen, de beschuldigingen en de roddels niet van de lucht. Voor teelt- en selectiegroep 'Pampus' lijkt het er op dat uitgerekend zij in deze als gedoodverfde zondaar worden aangewezen.

Pierre de Koning reageert op de beschuldigingen: 'Men beweert van alles. Mensen denken zelfs dat het Amerikaans vuilbroed door ons als teeltgroep Pampus wordt verspreid. Dat zijn onzinverhalen. Zo hebben wij bijvoorbeeld helemaal geen contact met 'Nunspeet' in de zin dat er materiaal wordt uitgewisseld. Men weet gewoon niet waarover men spreekt. Er wordt gezegd dat alle gevallen van vuilbroed die we sinds vorig jaar hebben meegemaakt terug te leiden zijn naar ons. Dat is gewoon niet waar.'

Pierre de Koning is één van de vier overgebleven leden van deze teeltgroep, die al heel lang geleden zijn keuze op de Buckfastbijen heeft laten vallen. Eerder hield hij het op het Carnicaras.

'Ik imkerde altijd in een stedelijk gebied en zag me daarom verplicht met zachtaardige bijen te werken. Toen ik op een gegeven moment kennismakte met de Buckfastbij was ik diep onder de indruk van hun zachtaardigheid, die zelfs nog sterker is dan bij de Carnica's.'

De teeltgroep Pampus beheert een bevruchtungsstation op Breezanddijk, midden op de Afsluitdijk. Daar staan twee darrenvolken opgesteld voor de bevruchting van de zelfgeteelde moeren. Verder is er een veelvuldige samenwerking met het bevruchtungsstation op Marken.

'Het is nu zelfs al zo ver gekomen dat mensen ook al niet meer naar Marken durven te komen. Maar ook daar is niets aan de hand, dat verzeker ik je.'

Begrip

Op mijn vraag of het misschien toch wel begrijpelijk is dat er door niet-Buckfast-imkers angstig gereageerd wordt, antwoordt hij:

'Natuurlijk kan ik me daar wel wat bij voorstellen. Maar het is niet eerlijk dat men zulke zonderlinge beschuldigingen, die op niets zijn gebaseerd, naar ons uit. We blijven er van overtuigd dat het toch min of meer een toeval is dat de besmettingen met vuilbroed tot nu toe alleen maar Buckfastbijen betreffen. Ik heb daar ook geen verklaring voor. Het zou net zo goed de Hollandse bij hebben kunnen treffen. Het vreemde is natuurlijk wel dat het op dit moment allemaal alleen maar gebeurt of lijkt te gebeuren bij mensen, die allen heel serieus imkeren. Zij hebben ooit voor de Buckfastbij gekozen, doen allemaal aan selectie en koninginnteelt, de enige manier overigens om met deze bijen op den duur te kunnen blijven imkeren, en zij zijn het die hun besmettingen melden. Ik bedoel dit. Het is voor mij nog maar de vraag of er misschien niet gevallen van Amerikaans vuilbroed met andere bijenrassen zijn voorgekomen waarvan we het bestaan niet weten. Misschien verzwijgen andere imkers hun besmettingen wel. Of zij vragen zich helemaal niet af waaraan hun volken zijn gestorven... Vergeet niet een besmetting en het vernietigen van je bijenstand een heel emotionele zaak is. Mensen hebben jarenlang heel oprecht aan hun bijenvolken gewerkt.'

Niet alle wegen leiden naar Pampus

'Op de besmetting van het bevruchtungsstation in Nunspeet na, maar Nunspeet is een apart verhaal, zijn alle vuilbroedgevallen terug te leiden naar de polder, waar vorig jaar de eerste besmetting heeft plaats gevonden. (Flevoland, Almere, red.) Hoe het zomaar ineens komt opzetten? En alleen bij de Buckfasten?

'Pierre de Koning: '...dat zijn onzinverhalen...' foto A. Kuypers

Het enige dat wij daar op kunnen zeggen is dat Buckfastbijen altijd aan het speuren zijn. Zij komen overal op af. Ze hebben een enorm sterke haaldrift. Te denken valt misschien aan glasbakken waarin potten van Amerikaanse honing voorkomen. Duitse besmettingen waren soms ook terug te leiden naar Amerikaanse legerbases.'

'Buckfastbijen komen oorspronkelijk uit 'armoedige' buurten. Om te kunnen overleven zijn zij van oorsprong dus wel verplicht elk bloemetje dat er te vinden is te benutten. Ze bezoeken dus veel plekken waar mogelijk iets bijeen te scharrelen is. Ze luiëren zeker niet. Onderzoek naar stuifmeel heeft aangetoond dat je bij Buckfasten veel soorten stuifmeel tegenkomt, meer dan bij andere bijen. Ze vliegen als het ware op alles. Daardoor zijn ze misschien ook wat meer op roverij ingesteld. Maar we blijven er bij, Amerikaans vuilbroed is niet specifiek iets van de Buckfast.'

'Wat betreft de beschuldigingen dat wij als teeltgroep Pampus de verspreider van vuilbroed zouden zijn. Wij zijn sinds vorig jaar al drie maal gecontroleerd door de dienst van de heer Van Schuppen en nooit is er in onze volken vuilbroed geconstateerd.'

Een gerucht ontzenuwd

Desondanks blijven veel imkers kennelijk toch huiverig voor 'Pampus'. Uit onwetendheid of uit vooroordeel, misschien uit wantrouwen. 'Toen wij in het voorjaar op een overlarfdag waren, nam men wel larven van anderen mee, maar wij werden genegeerd. Dus toen al gingen de geruchten. Je krijgt in feite hetzelfde verhaal als indertijd bij de eerste varroamijbesmetting. Toen waren het ineens de Carnica's die het gedaan hadden. Daar deugde zomaar niets meer van, omdat de eerste varroamijt op Carnicavolken was gevonden.'

'Het kan best waar zijn dat jullie geen blaam treft, maar laten we eerlijk zijn, de berichten liegen er toch niet om. Import van buitenlandse koninginnen bijvoorbeeld, die komen toch niet zomaar uit de lucht vallen?'

'Dat gedoe omtrent het importeren van Buckfastkoninginnen is in ons geval waanzin. Stel dat wij besmette stukjes raat met eitjes zouden meebrengen uit Duitsland. Geloof me maar, deze zouden geen enkele overlevingskans hebben. Laat staan dat we daaruit nog koninginnen kunnen telen. Dit jaar zijn er door onze teeltgroep bovendien geen koninginnen geïmpor-

teerd. Vorig jaar niet meer dan tien onbevuchte moeren en een enkel stukje raat met eitjes. De imkers bij wie wij ons materiaal hebben betrokken staan altijd goed aangeschreven en je denkt toch niet dat wanneer daar vuilbroed zou voorkomen dat zij ons aan materiaal zouden helpen. Zij zouden dat allang gemeld hebben bij hun eigen organisaties. Zij gooien hun goede naam heus niet te grabbel. En daar staat tegenover dat wanneer we al iets importeren, we niet alleen weten bij wie en waar vandaan we dat doen, maar dat er ook altijd gezondheidsverklaringen van een dierenarts bij aanwezig zijn. Ondanks onze serieuze aanpak, waarvan de buitenwereld misschien helemaal niet op de hoogte is, hebben we sterk het gevoel dat de beschuldigende vinger uitgerekend naar ons wordt uitgestoken.'

294

Een serieuze aangelegenheid

Behalve Pierre de Koning is ook zijn vaste 'bijenmaat' Ton Woud bij het gesprek aanwezig. Frans van het Hoen, die pas later komt binnenvallen en Daan Lems, genietend van een vakantie in Schotland wanneer dit gesprek plaatsvindt, completeren de teeltgroep.

'Oorspronkelijk waren we met ons zessen, de twee mensen uit Almere, van wie dit voorjaar alle bijenvolken in verband met vuilbroed zijn vernietigd, hebben tijdelijk afgehaakt. Dat heeft overigens niet alleen te maken met hun besmettingen en het daaraan gekoppelde feit dat zij nu van voren af aan moeten beginnen, daar zijn ook persoonlijk praktische redenen voor. Naast onze eigen produktievolken, verdeeld over verschillende standen beheren we de nodige afleggers, dat is ons teeltmateriaal. Met de selectie en teelt van koninginnen zijn we heel serieus bezig, we zijn daar het hele jaar druk mee. En er wordt echt niet gerotzood. Om nog even terug te komen op het importeren van buitenlands materiaal, twee jaar geleden hebben we uit Duitsland drie stukken raat ingevoerd. De daaruit geteelde moeren zijn op Marken bevrucht. Datzelfde jaar zijn er uit Denemarken vier moeren geïmporteerd, waarvan we er uiteindelijk eentje hebben aangehouden, de andere voldeden niet. En in 1988, dus dat is al weer een heel tijdje geleden hebben we één moer uit Duitsland ingevoerd. Dit is in feite de basis waarop we nu nog altijd werken. Hiermee gaan we naar Marken en de Afsluitdijk.'

Dan komt er het door 'Buckfast Belangen Verenigd' samengestelde en uitgegeven boek 'Buckfast teelt en registratie' op tafel. Voor een 'selectie-leek' als uw verslaggever staat dit vol abracadabra. Hierin worden alle teelten van de aangesloten groepen vermeld en

Eénraams bevruchtungskastje. foto A. Kuypers

zijn alle koninginnen tot in verre geslachten terug in afkomst terug te vinden. Ook 'Pampus' staat in dit boek volledig vermeld.

De Vereniging 'Buckfast Belangen Verenigd' is volgens mijn gesprekspartners een ernstige aangelegenheid met inmiddels ruim 400 leden.

'Binnen de BBV is alles heel streng gereguleerd. Jammer is alleen dat niet alle Buckfastgroepen hierbij zijn aangesloten. Er bestaan nauwe contacten met Duitse Buckfastimkers. De BBV geeft ons inziens een goede richting aan waarin er met deze bijen gewerkt dient te worden. Er wordt zeker niet zomaar lukraak gehandeld. Maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat het natuurlijk altijd een kwestie van vertrouwen blijft binnen de hele teelt van Buckfasten'.

Wat je van ver haalt...

'Kijk, in Nederland is materiaal genoeg, importeren is momenteel helemaal niet nodig. Dat werd nog eens bevestigd door een grote Duitse Buckfastimker, toen ik hem dit boek liet zien. Zijn reactie was er één van: 'Van mij krijg je geen koninginnen mee, jullie hebben zelf materiaal in overvloed.' Wij kunnen al dat eigen materiaal in Nederland niet eens benutten. Zelf hebben we ook een aantal verschillende combinaties zitten, negen in totaal, we hebben er daarvan dit jaar maar vijf benut bij onze selectie. In principe hoeven er helemaal geen koninginnen uit het buitenland gehaald te worden. Natuurlijk, dat weten wij ook wel, er wordt nog altijd geïmporteerd. Nodig is het evenwel niet. Het idee daarachter zal wel zoets zijn van, dat wat je van ver haalt is lekker.'

Als Buckfast-leek is het moeilijk na te gaan wat er zich allemaal in de wereld van deze imkers afspeelt. Je moet voornamelijk afgaan op wat er wordt verteld. Pierre de Koning gaf het zelf al aan: 'Het is een kwestie van vertrouwen.'